Työ ja turva -osasto/SN/lv 11.10.2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 181/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain sekä työeläkelakien muuttamisesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry on ollut mukana sosiaali- ja terveysministeriön epävirallisessa valmisteluryhmässä ja pitää ehdotuksia pääsääntöisesti kannatettavina. SAK nostaa lausunnossaan esiin muutaman osasairauspäivärahaan liittyvän näkemyksen.

Osasairauspäivärahan osalta esityksessä on erityisen hyvää kokoaikatyön määrittelyn muuttaminen vähintään 30 tuntiin viikossa. Tämä mahdollistaa monilla aloilla nykyistä paremmin osa-aikaisen työskentelyn osasairauspäivän avulla, säilyttäen yhteyden työelämään sekä tukien paluuta kokoaikaiseen työhön.

Esityksessä ehdotetaan myös, että osa-aikaisen työn aloittaminen jo sairauspäivärahan omavastuuajalla ei estäisi omavastuuajan kulumista ja osasairauspäivärahan saamista. SAK näkemyksen mukaan osa-aikaisen työskentelyn mahdollistaminen jo omavastuuajalla on sinänsä ymmärrettävää. On kuitenkin huomioitava, että osasairauspäivärahan saamisen edellytys on niin sanottu täysi työkyvyttömyys. Työntekijöillä on oikeus sairastaa sairauslomalla. Esitetty muutos ei saa näin johtaa siihen, että nyt tehtävien muutosten kautta ryhdytään tätä oikeutta tosiasiallisesti kaventamaan. Työskentely omavastuuajalla tulee olla vapaaehtoista ja yhteisymmärryksessä työntekijän kanssa. Myös työterveyshuollon rooli on tässä tärkeää.

Osa-aikaisen työskentelyn järjestelyihin ja esimerkiksi sairauspoissaolojen palkanmaksun käytänteisiin tarvitaan työpaikoilla lisää ymmärrystä. Työpaikoilla ja työterveyshuollossa ei välttämättä osata myöskään osasairauspäivärahan sääntöjä. Osasairauspäivärahan käytön ongelmana on myös Kelan hidas päätöksenteko etuuden maksamisessa, joka aiheuttaa epävarmuutta ja voi vähentää halukkuutta osasairauspäivärahan käyttöön.

Erityisenä huomiona SAK toteaa, että hallituksen esityksen valmistelun aikana oli palkanmaksuvelvoitetta koskien yhteinen käsitys siitä, ettei palkanmaksuvelvoitetta ole tämän muutosehdotuksen myötä tarkoitus heikentää. Jotta palkanmenetyksiä ei tulisi, SAK pitää tärkeänä, että palkanmaksuvelvoitetta koskevat täsmennykset säädettäisiin myös työsopimuslaissa sekä muissa palvelussuhdelaissa.

Ehdotuksen mukaan osa-aikainen työskentely olisi jatkossa mahdollista jo omavastuuajalla. Jos työnantaja ja työntekijä ovat tehneet osa-

aikatyösopimuksen, lähtökohta on, että työnantaja maksaa osa-aikatyön palkan. Jos työntekijälle on kirjoitettu todistus työkyvyttömyydestä, joka oikeuttaa osasairauspäivärahaan vasta omavastuuajan jälkeen, työntekijä on ikään kuin tyhjän päällä, kun osa palkasta jää saamatta.

Osasairauspäivärahaa koskevaa TSL 2 luvun 11 § a pykälää tulisi näin ollen täsmentää ja lisätä työnantajan palkanmaksuvelvollisuus uuteen 2 momenttiin. Työnantajalle tulisi uudessa momentissa säätää velvollisuus maksaa omavastuuajalta kokoaikaisen sairausajan palkka, vaikka työntekijä tekee työtä osa-aikaisen työsopimuksen perusteella. Ilman tällaista erityissäännöstä on riski, että lakia aletaan tulkitsemaan väärin ja työntekijän oikeus sairausajan palkkaan vaarantuu.

SAK on esittänyt näkemyksensä työsopimuslaissa säätämisen tarpeesta jo sosiaali- ja terveysministeriön kuulemisen yhteydessä. Ministeriö on täydentänyt hallituksen esityksen säännöskohtaisia perusteluita lausuntokierroksen jälkeen, mutta valitettavasti työsopimuslain muutosesitystä ei esityksestä löydy. Palkanmaksuvelvollisuutta koskevissa epäselvissä tilanteissa ratkaisua ei etsitä sairausvakuutuslain perusteluista, joten työsopimuslain täsmentäminen olisi tarpeellista.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Pirjo Väänänen
sosiaaliasioiden päällikkö
pirjo.vaananen@sak.fi